

Омар Хаям

Рубаї

Харків
«ФОЛІО»
2024

1

Цей гордий небосхил, байдужий лиходій,
Ще жодному із нас не підживляв надій:
Де знайде зігнуту під тягарем людину,
Іще один тягар він накидає їй.

2

Ні, не гнітять мене перестрахи й жалі,
Що вмерти мушу я, що строки в нас малі:
Того, що суджено, боятися не треба.
Боюсь несправедно прожити на землі.

3

Як жалко, що мені, прихильнику вина,
Дістався цей калам¹ і келія тісна!
Ти висох молячись, а я в шинку промок.
Зате для мокрого й геєна не страшна!

¹ Очеретяне перо.

4

Коли єство моє ліпив Творець із глини,
Зарані відав він про всі мої провини.
Якщо від нього й гріх, чому мене він хоче
В день суду ввергнути в палаючі глибини?

5

Настало свято. Злих думок воно
Немало зборе.
Підчаший лле у піалу вино,
Ясне й прозоре.
Намордник посту, молитов оброть
Це свято зніме
Із тих ослів, що ждуть його давно...
О горе, горе!

6

Єсть бик у небесах, Волосожаром зветься;
Є й під землею бик, що бачить не дається.
Хто ж оком розуму погляне, той помітить,
Що посередині табун ослів пасеться.

Недоброзичливість ніколи не могла
Узяти верх: до злих вертались їх діла.
Я зичу благ тобі — ти зла мені бажаєш:
Ти благ не діждешся, я не побачу зла!

8

Шукай людину скрізь: на бідному постой,
У закутку нужди і в пишному покої.
Одна душа жива за сто Кааб дорожча!
Чому ж ідеш до них? Шукай душі живої!

9

Коли у небуття і ймення наше кане,
Не згасне сонечко у небі полум'яне.
Нас не було, та світ не був від того гірший;
Він не погіршає й тоді, як нас не стане.

10

Хіба не дивно, що пани чиновні,
Самим собі нудні, хоч горді зовні,
До кожного, хто здирство зневажає,
Такого пишного презирства повні?

11

У кого кожний день в запасі пів коржа,
У кого свій садок і хата не чужа,
Хто в рабстві не родивсь і сам рабів не має,
У того світлий зір і радісна душа.

О світе! Знаєш сам, які твої діла!
Сидиш недвигою у башті гніту й зла!
Одним добро даєш, а іншим — лихо! Тільки
Це й знаєш ти, осел! Ні, гірший від осла!

О Доле! Бідний нам ти приділяєш пай!
Звільни ж мене з тенет, за ворога не май!
Якщо ти з дурнями й низькими накладаєш, —
Ну що ж, тоді й мене за йолопа вважай!

Ті, що поклони б'ють, наслідують ослам,
Бо служать шахраям, шахрайський возять крам.
І найдивніше те, що під покровом віри
Живуть кафірами¹ і продають іслам!

¹ *Кафір* — «невірний» у мусульманському світі.

В Каабі, в капищах, — дух рабства і покори.
Співають рабству гімн церковні дзвони й хори,
Міхраби¹, храми, хрест — та це ж усе ознаки
Терпіння рабського, його міцні підпори!

¹ *Міхраб* — заглиблення в стіні мечеті.

16

Ви думкою найвищого сягнули,
Про Всеблагого теревені гнули,
А в тайне прозирнути не змогли:
Налепеталися — й навек заснули.

Ви в себе всевіту ввібрали силу
І судите про нього — з небосхилу,
А суть пізнавши — наче небосхил,
Сягаєте чолом земного пилу.

І юних, і старих — всіх поглинає час,
І невеликий нам дається днів запас.
Ніщо не вічне тут: ми підемо так само,
Як ті, що вже пішли й що прийдуть після нас.